

**UZNESENIE RADY VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY
PRE MIMOVLÁDNE NEZISKOVÉ ORGANIZÁCIE**

č. 4

z 14. marca 2023

k návrhu Zákona o zmene klímy a nízko uhlíkovej transformácii Slovenska

Rada vlády Slovenskej republiky pre mimovládne neziskové organizácie

A) odporúča vláde SR

schváliť návrh Zákona o zmene klímy a nízko uhlíkovej transformácii Slovenska, ktorý bude Slovenskú republiku zaväzovať ku konkrétnym krokom (adekvátnym mitigačným a adaptačným opatreniam) na dosiahnutie klimatickej neutrality najneskôr do roku 2050, pričom stanoví:

- a) dlhodobý klimatický cieľ Slovenskej republiky, ktorým je do roku 2050 dosiahnuť klimatickú neutralitu,
- b) sektorové klimatické ciele v oblasti mitigácie pre každé ministerstvo stanovené do roku 2030 a záväzok nastaviť ciele na obdobie po roku 2030,
- c) povinnosť ministerstiev prijať plány, ktoré sektorové ciele v oblasti mitigácie špecifikujú do konkrétnych, merateľných a časovo viazaných opatrení,
- d) zapojenie verejnosti do procesu prípravy klimatických plánov v jednotlivých sektoroch
- e) požiadavky na docielenie kvalitného systému zbere a nakladania s dátami relevantnými pre klimatické opatrenia,
- f) inštitucionálne zabezpečenie dekarbonizačného procesu na miestnej úrovni prostredníctvom regionálnych centier udržateľnej energetiky,
- g) radu pre klimatickú zodpovednosť ako nezávislý expertný orgán s poradnými a kontrolnými právomocami voči ministerstvám,
- h) prístup verejnosti k súdu v prípade nenaplnenia klimatických cieľov a neplnenia záväzkov vyplývajúcich z klimatického zákona.

B. v zastúpení predsedom vlády SR predložila vládny návrh zákona do Národnej rady SR

Zdôvodnenie uznesenia

Podklad na rokovanie Rady vlády SR pre mimovládne neziskové organizácie

(14. 3. 2023)

Globálna klimatická kríza je zrejmá, nepochybuje o nej odborná obec ani väčšina verejnosti. Výkyvy a extrémny počasie, pokles zrážok a snehovej pokrývky, suchá i povodne - týmto a ďalším súvisiacim problémom čelí aj Slovensko. Nečinnosť nás podľa odborníkov bude stáť zajtra oveľa viac, ako včasná a správna akcia dnes. Takouto akciou je rozsiahla transformácia ekonomiky a spoločnosti - ktorá je zároveň aj veľkou príležitosťou pre Slovensko. Na jej podporu môžeme čerpať nemalé prostriedky z fondov Európskej únie. Nepremárnime túto jedinečnú šancu!

Kľúčový nástroj, ako na národnej úrovni čeliť klimatickej kríze a zároveň uchopiť súvisiace zmeny ako veľkú príležitosť, predstavuje klimatický zákon. Ako si uvedomili aj viaceré krajiny EÚ, bez takejto národnej legislatívy bude náročné vôbec reagovať na stupňujúce sa prejavy klimatickej zmeny. Spoločná koordinácia, prioritizácia krokov na najbližšie roky a rozdelenie jednotlivých úloh, ale aj prijatie zodpovednosť za riešenia sú nutnosťou.

Slovenská spoločnosť na to čaká: podľa výskumu *Slovenská klíma 2022* až 74 % opýtaných považuje dopady zmeny klímy na Slovensku za závažné a 75 % verejnosti súhlasí s tým, aby Slovensko usilovalo o dosiahnutie uhlíkovej neutrality. Klimatickú zmenu je podľa 64 % obyvateľov potrebné riešiť okamžite.

Medzivládny panel OSN pre klimatickú zmenu vo svojej správe z minulého roka jasne uvádza, že podľa dostupných scenárov prekročíme hranicu oteplenia 1,5 °C v nasledujúcich 10 až 15 rokoch. To je presne tá zlomová hranica, za ktorú nechceme ísť. Zároveň hovorí, že oteplenie síce môžeme aspoň udržať na tejto úrovni (prípadne ho znížiť pod ňu), no vrchol emisií musíme dosiahnuť už do roku 2025. To sa však podarí jedine vtedy, ak výrazne znížime emisie do roku 2030 a zredukujeme emisie metánu. O tom, ako bude tento svet vyzeráť v roku 2050, rozhodujeme teraz. Nie o 10 rokov, ani v roku 2045. TERAZ.

Slovensko sa môže so svojimi 0,1 % globálnych emisií javiť ako zrnko prachu. Avšak štáty, ktoré majú menej ako 2 % emisií (čo sú vlastne všetky krajiny sveta okrem štyroch najväčších producentov) spoločne produkujú okolo 40 % (!) emisií. Všetky zrnká spolu teda tvoria takmer polovicu svetových emisií.

Nachádzame sa tak v situácii, keď už žiadna krajina nemôže zostať nečinne sedieť a ukazovať prstom na iných. Ochrana klímy musí byť výsledkom spoločného globálneho úsilia všetkých. Inak ju nedosiahneme. Toto úsilie sa pretavuje do európskej legislatívy, ktorú Slovensko s cieľom naplniť svoje medzinárodné záväzky transponuje do národných zákonov. Tie však nepokrývajú všetky potrebné sektory. Zároveň neošetrujú slovenské špecifiká, ktoré často pôsobia ako bariéry napĺňania cieľov.

Preto potrebujeme národný klimatický zákon. Emisie skleníkových plynov musíme znižovať vo všetkých sektoroch, no chýba nadrezortný prístup v nastavení, presný postup a strešná koordinácia. To pociťujú aj samotné rezorty. Klimatický zákon sa snaží vyplniť tieto medzery. Snaží sa byť základom pre mozaiku všetkých potrebných opatrení a lepidlom, ktoré ich má držať pokope.

Pred minulými voľbami všetky strany následnej vládnej koalície deklarovali, že chcú dosiahnuť uhlíkovú neutralitu do roku 2050. Tú však nedosiahneme, ak nebudeme naplno pracovať už teraz - t. j. ak nenaplníme svoje ciele do roku 2030. No momentálne ani jeden rezort nemá plán, ako konkrétne chce dosiahnuť zníženie emisií. A to je rok 2023.

Pre Slovensko by nemalo byť problémom dosiahnuť do roku 2030 zníženie emisií o viac ako 55 %. Podľa vládnej analýzy [Dekarbonizácia Slovenskej ekonomiky do roku 2030](#) sú náklady na dosiahnutie 55 % cieľa 2,7 miliardy eur. Ak by sme chceli znížiť emisie o 67 %, potrebovali by sme 5 miliárd eur. Ak spočítame len časti o dekarbonizácii a zelenej ekonomike z [Programu Slovensko](#) a z [Plánu obnovy a odolnosti](#) spolu s [Modernizačným fondom](#), do roku 2030 máme k dispozícii 4,6 až 7,5 miliardy eur. To je bezprecedentná suma (ktorú možno už nikdy nebudeme mať).

To, čo potrebujeme, je záujem, spoločné úsilie a jasné kroky. Práve to prináša klimatický zákon. Jasne definované ciele pre jednotlivé sektory, kontrolu v podobe Rady pre klimatickú zodpovednosť a aj vymáhateľnosť opatrení v prípade neplnenia záväzkov. Zároveň zapája samosprávy, ktoré sú dôležitou súčasťou klimatických riešení, a snaží sa napraviť aj dátový chaos, ktorý na Slovensku panuje (pritom kvalitné dáta sú nutným prvkom každého riešenia).

Vnímame, že súčasná podoba zákona sa zdá byť náročná a mnohí sa naň necítia pripravení. V ochrane klímy však zostávame a bez jasne nastavených pravidiel sa vpred nepohneme nikdy. Jedinou cestou je prijatie zodpovednosti na národnej úrovni, spoločné, koordinované a konkretizované kroky, ako aj kontrola ich plnenia.

Obraciame sa preto na Vás: Urobte, prosím, správnu vec v prospech nás všetkých, nie s ohľadom na užšie politické či rezortné záujmy. Slovensko potrebuje klimatický zákon s jasnými cieľmi, postupmi, kontrolou aj vymožitelnosťou. Prijmite uznesenie, ktorým dáte jasne najavo, že Rada vlády pre MNO podporuje silný klimatický zákon a vyzýva slovenskú vládu na prijatie takého zákona, ktorý našej spoločnosti reálne pomôže.

Ďalšie informácie:

- Slovensko má šancu prijať dobrý klimatický zákon, ale musí zvýšiť ciele znižovania emisií: <https://klimatickakoalicia.sk/slovensko-ma-sancu-prijat-dobry-klimaticky-zakon-ale-musi-zvysit-ciele-znizovania-emisii/>
- Mimovládky vyzývajú ľudí, aby podporili silný klimatický zákon v MPK: <https://klimatickakoalicia.sk/mimovladky-vyzyvaju-ludi-aby-podporili-silny-klimaticky-zakon-v-mpk/>
- Financii na klimatický cieľ je dosť, chýba dobrá koordinácia: <https://klimatickakoalicia.sk/financii-na-klimaticky-ciel-je-dost-chyba-dobra-koordinacia/>
- Program Slovensko nám môže pomôcť dosiahnuť klimatické ciele pre rok 2030: <https://klimatickakoalicia.sk/ts-program-slovensko-nam-moze-pomoc-dosiahnut-klimaticke-ciele-pre-rok-2030/>
- **Materiály Klimatickej koalície:** <https://klimatickakoalicia.sk/materialy/>
- **Výskum Slovenská klíma 2022:** <https://institut2050.sk/vyskum-slovenska-klima-2022>

Bratislava, 2. 3. 2023